

NAANTALIN UNIKEONPÄIVÄ

”Siihen aikaan, kuin roomalainen keisari Decius, joka oli Kristuksen seurakunnan sortaja, hallitsi, rakennutti hän temppelin Epheson kaupunkiin, että kaikki hänen kansansa uhraisivat epäjumalille ja palvelisivat heitä; myöskin käski hän, että kristityt wietäisiin sidottuina sinne rukoilemaan hänen jumaliaan. Kaikki, jotka eiwät noudattaneet hänen käskyään, tapettaisiin. Silloin syntyi semmoinen kauhu Ephesosssa, että toinen ystäwä kielsi tuntevansa toista; wieläpä isä luopui pojastaan ja poika isästään. Sanalla sanoen, ei kukaan rohjennut sanoa tuntewansa niitä, jotka tahtoivat olla kristityitä!”

Tämä teksti oli lainaus Tarina Seitsemästä Unikeosta, jonka on suomentanut Tampereella Isak Julinin kustannusliike ja kirjakauppa vuonna 1908.

Tästä alkaa tapahtuma, johon koko Unikeonpäivän vietto perustuu, ensimmäisiin kristillisiin vuosiin. Silloin uusi usko tarvitsi vauhdittajakseen kuulijoita kohahduttavia tarinoita ja legendoja. Yksi tällainen tarina kertoo seitsemän hurskautensa vuoksi vainotun efesolaisen miehen uskomattoman pitkästä, satoja vuosia kestäneestä unesta.

Suomalaiseen almanakkaan Unikeonpäivä tuli vuonna 1652. Unikeonpäivän viettämisen perinne sai kylpylöiden perustamisen ja niiden huvielämän tarpeiden synnyttämistä aivan uudenlaisia tapoja. Kaikki alkoi terveysvesien juonnista 1600-1700 -luvuilla; Naantalin Viluluoto sai oman terveyslähteensä 1723. Lähdevieraita oli viihdytettävä aivan kuten myöhemmin kylpylävieraita. Vähitellen terveyslähdepaikkojen toiminta laajentui kylpyläksi ja huvi- ja seuralämä sai uusia muotoja.

Kylpylävieraiden kasvava määrä, varsinkin 1890-luvulta ensimmäiseen maailmansotaan, vaati kylpylää kehittämään hoitojen lisäksi erilaisia huvitusmahdollisuuksia asiakkailleen. Viluluodon lähteellä sijainneessa kylpylärakennuksessa järjestettiin jo 1830-luvulta tanssiaisia, joihin usein osallistui kylpyläasukkaiden lisäksi turkulaisia, jotka matkustivat Naantalin satamaan höyrylaivalla. 1860-luvulla Nunnamäelle valmistui uusi kylpylärakennus, jonka yhteyteen myöhemmin nousi myös uusi kaivohuone. Kun Viluluodon vanha kaivohuone ja kylpylä ränsistyivät vähitellen ja jäivät syrjään, tuli vanhan kaupungin sataman rannassa sijainneesta uudesta Kaivohuoneesta ja vanhan seurusteluravintolan tilalle nousseesta Merisalongista Naantalin huvi- ja seuralämäntakeskus.

Naantalin Unikeonpäivää on vietetty ainakin 1880-luvulta lähtien. Vuodelta 1886 on peräisin ensimmäinen päivän viettoa kuvaava lehtiartikkeli, jossa kerrotaan päivää vietetyn kuten aikaisimpina vuosina on ollut tapana. Naantalin Unikeonpäivän vietto 1880-luvulla oli nykyistä riehakkaampaa. Unikeonpäivänä aamu-unisia rangaistiin heittämällä heitä takiaisilla. Viimeisetkin kaupungissa torkahdelleet unikeot herätettiin puolestaan korvia raastavalla meluamisella matkalla Kuparivuorella sijainneelle Alppilan huvimajalle. Huimaavat desibeliluvut syntyivät kovaaäänisesti laulamalla, huutamalla, erilaisia soittimia soittamalla ja talojen seiniä sekä ikkunoita kolistelemalla. Uskaltautuipa joskus joku herättelemään aamu-unisimpia jopa näiden kotoaan. 1880-luvun Unikeonpäivän vietto huipentui illalla Merisalissa järjestettyyn juhlaan.

1920-luvulta säilyneen kuvauksen mukaan vielä silloinkin Unikeonpäivän juhla oli pääasiallisesti kesä- ja kylpylävieraiden juhla, jota kaupungin omat asukkaat yleensä seurasivat vierestä. Kaupungin lapset ja nuoret

Naantali

VALTAKUNNAN VIRALLINEN
UNIKEKOTM
NAANTALI

osallistuivat kuitenkin päivän ohjelmaan ainakin myymällä takiaisia, joita oli pakattu paperipusseihin. Hinta pussilta oli yksi Suomen markka. Ainakin 1920-luvulla Unikeonpäivän aamujuhlan vetäjinä toimivat usein Turun ruotsalaisen teatterin näyttelijät. Yksi 1920-luvulla aamujuhlan vetäjänä toiminut oli Åke Svensson, joka opetti Unikeonpäivän aamuna Merisalisissa muodissa ollutta charleston-tanssia. Tanssin jälkeen herra Svensson johdatti Unikeonpäivän metelöivän kulkueen Alppilan huvimajalle pelottava jääkarhunaamio kasvoillaan.

Naantalin Unikeonpäivää ei ole vietetty katkeamattomana 2000-luvulle. Ainakin maailmansodat vaikuttivat kesäisen juhlan vieton hiipumiseen. 1950-luvulla päivää aloitettiin viettämään uudelleen ja Naantalin Unikeonpäivän uudempi perinne sai alkunsa. Tapahtuma elvytettiin vuonna 1958 pienimuotoisesti ravintoloitsija Lauri Virran aloitteesta. 1950-luvulta lähtien Naantalin Unikeonpäivän viettoon syntyi uusia piirteitä, joista näkyvin on ennalta valitun Unikeon mereen heitto. 1950-luvun puolella Unikeko todennäköisesti pulahti mereen vaivihkaa itsekseen ja vasta 1960-luvun puolessa välissä mereen heitosta tuli juhlavampi seremonia, joka tunnetaan tänäkin päivänä.

1960-luvun loppupuolella mediaan lanseerattiin ajatus Naantalin valtakunnallisesta Unikeonpäivästä sen pitkän historian perustelemana ja vuodesta 1969 lähtien alettiin puhua Naantalin ”valtakunnallisesta unikeonpäivästä” ja nimi Valtakunnan Virallinen Unikeko rekisteröitiin Naantalille 2010-luvulla.

Hiljaiseen kesäkaupunkiin houkuteltiin matkailijoita monivärimainoksien ja ilmaisia pullakahveja mainostamalla. 1970-luvun alkupuolella Unikeonpäivästä tulikin monipäiväinen kokonaisuus, joille nimikilpailun kautta haettiin uutta nimeä. Tällöin syntyivät Unikeon kestit, jotka olivat pisimmillään viisipäiväiset. 1980-luvun puolivälissä Unikeonpäivän juhlinta toi kaupunkiin rauhattomuutta ja järjestyshäiriöitä. 1980-luvun loppupuolta kohden ja aina 1990-luvulle asti Unikeonpäivän ohjelmaa muokattiin rauhallisempaan suuntaan ja Naantalin perhematkailukohteen imagoon paremmin sopivaksi.

Vuoden 2025 Unikeon julkistus tapahtuu sunnuntaina 27.7. klo 8.00. Juhlat alkavat jo lauantaina 26.7. musiikkiesityksillä ja Unikekomarkkinoilla. Varsinaisena Unikeonpäivänä ohjelmaa on perinteisesti Kirkkopuistossa non-stoppina ja päivän kruunaa Unikekokonsertti, jossa esiintyy Joel Hallikainen. Lauantaina 26.7. jammailee Kirkkopuistossa Irina. Kirkkopuiston tapahtumiin vapaa pääsy.